

Szerkesztői Iroda:
Nagy-Enyeden
A KIADÓHIVATALBAN
hová
lap szellemi részét illető
közlemények küldendők

Kiadóhivatal:
Wokál János könyvkereskedése
hová
az előfizetések és hirdetések
bérmentesen küldendők.
Kéziratok nem adatk vissza.

KÖZÉRDEK.

Vegyes tartalmu heti lap.

Megjelenik minden vasárnapon.

Előfizetési feltételek:
helyben házhoz hordva vagy
vidékre postán küldve
egész évre 4 frt,
félre . . . 2 frt,
negyedévre 1 frt.

Hirdetmények díja:
3 hasábos petit sorért, vagy
ennek helyéért 5 kr.
Bélyegdíjért külön 30 kr.

Nyilttér sora 15 kr.

Két ünnep.

Koszosz költőnk ajkairól a nemzet szíve szól, mikor ezt mondta: „a legelső magyar ember a király!” Ezen a héten két nagy ünnepet ült a magyar nemzet s mindkettőnél meleg szívvvel és őszinte ajakkal mondhatta el Vörösmarty szavait. Egyik a mult-, másik a jelen-, egyik az emlékezés, másik az öröm ünnepe volt. E két ünnep között egy nemzet ezredéves élete, öröme s szenvedése van.

Szent István napja nemzeti ünnep. Annak a nagy változásnak és átalakulásnak emlékét őrzi, mellyel a magyar a cultur-népek sorába lépett. Ha az első koronás király nem egy Szt. István lett volna, ma nem vagyunk magyar nemzet, hanem legjobb esetben egy hazátlan, világgá szórt néptörzék, mely talán a hunok vagy avarok s más annyi hatalmas nép sorsában a megsemmisülésben osztozott volna.

Első királyunk hőles és messzelátó lelke felismerte a nemzet helyzetét. Átlátta, hogy a magyarok addigi magatartása éles ellentétet képezett a többi európai népekkel szemben. Tudta, hogy a honfoglalási- és egyéb harcok az elkeseredés és bosszú magvait hinték a szomszéd népek szívébe, melyekből a magyar nemzet halálát és enyészetét hozó vihar támadand. Tudta, hogy így folytatva tovább, ez a föld csak ideiglenes szállása és nem örök hazája a magyarnak. Munkához fogott — és mint a nemzet apostola először a kereszttyénség eszméit, elveit plántálta népének harcias, de fogékony lelkébe. Ezáltal megszeliidítvén az erkölcsöket, az így előkészített úton kezdte meg a nyugoti civilizatio meghonosítását. — A magyar alkotmány érzésben, gondolatban és vérrel pecsételt szerződésben élt a nemzet tagjai között, de annak intézményekben külső alakot és megrendíthetetlen alapot Szt. István adott. Az ő koronája lett a magyar királyság és alkotmányosság symboluma, s csak a kinek fejére ezt a koronát tette, ismerte el fejedelmi urának a magyar.

És munkáját megáldá az Isten. A mit ő épített ma is áll, a fa, melyet ő ültetett, szépen virágzik s dúsan gyümölcsözik. Árpád szerezte a hont, de Szent István biztosította; ezért ő a hon második alapítója, ezért áldja emlékét századok mulva is e nemzet és haza!

A másik ünnep I. Ferencz József dicső királyunk születésnapja volt. Nem nemzeti ünnep,

de a nemzet ünnepe, mert a király is a nemzet. Ez ünnep a királyra, a király pedig a közelmúltban történt politikai újjászülésünk nagy eseményére emlékeztet.

Hogy a forradalom romjaiból mint szabad, független nemzet keltünk ki, főérdeme az akkor még fiatal, de okos és nemes szívvű fejedelemlennek. A kiegyezés ép úgy létkérdését képezte a magyar nemzetnek most, mint Szt. István intézkedései századok előtt. De a munka nehéz volt. A bizalom a nemzet és uralkodó között szét volt tépve. Ennek visszaállítását előítéletek, hagyományokhoz való ragaszkodás, s különösen a 48. előtti állapothoz ragaszkodó konservatívok megnehezítették. Ezek az uralkodó és nemzet szíve közé állottak s kicsinyes egyéni érdekeiket törekedtek diadalra juttatni egy nemes szívvű fejedelem és egy lelkes nemzet közti béke árán.

A kiegyezés iránt az első lépést a nemzet tette. A nagy Deák első feliratát el nem titkolható örömmel fogadta az uralkodó, de a leirat fenn említett okokból lehangoló volt. A második felirat sem több sikert hozott. Csak 18 évi absolutismus és két háboru győze meg a fejedelmet és nemzetet arról, hogy a helyzet tovább viselhetetlen. Mindkettő tanult és felejtett. A közeledés mindkét részről megvolt, találkozniok kellett. A fejedelem végül elfogadta a kiegyezés feltételeit s kijelenté a magyar felelős miniszterium kinevezésére vonatkozó szándékát.

A leirat elkészült, Ő Felsege elolvasta, de igen hidegnek találta s Horváth Boldizsárt szólította fel, írjon a nemzethez és az üggyhöz méltó, melegebb leiratot.

Mennyire jellemzi ez a király nemes szívét! Az alkotmány visszaállított. A nemzeti szellem egész erejével fogott az újjáteremtés nagy munkájához. Aztán jött a koronázás. A nemzet égig ható örömrádása között I. Ferencz József Magyarország királyává koronázott. Magyarorszag egy óriási templomná lett s minden város és helység benne egy oltárt képviselt, hol milliók szívből fakadt imája kért áldást a felkent királyra és a szabad hazára. A szívebe visszaköltözött a béke és öröm.

A király az 50,000 aranyból álló koronázási ajándékot a 48-iki honvédek özvegyei és árvái felsegülésére adta. E tettel a király és nemzet szíve örökre összeforr. És azóta ki az, ki népe örömeiben és bujában mint első részt vesz,

ki az, ki a tudomány, művészet és gazdasági élet felvirágoztatására áldozni sohasem késik? A király! A szegedi catastrophakor, egy hullámok közé temetett város romjai felett, a nemzettel együtt könnyezett; s most, midőn a nemzet szorgalmának és munkásságának eredményeit hozta örömteli szívvvel a világ elé, lelkes beszéddel nyitá meg ezen — saját szavai szerint — „különösen nemzeti kiállítását.”

Eljen soká dicső királyunk, legyen boldog fejedelem boldog ország felett, mert a mint 1867-ben a rajongva lelkesedő embercsoportokon önelégült szívvvel végigtekintve, maga mondá: „Boldog fejedelme csak boldog országnak lehet!”

Kámori.

A közművelődési egylet és népoktatásunk.

IV.

A megelőző számban azzal végzém, hogy a közművelődési egylet meglehet győződve arról, hogy nemes törekvéseitől a magyar prot. papság nem fogja megvonni támogatását: s erre annál bizonyosabban számíthat, mert a mi tekeket: érdekeink elválaszthatlanok nemzetiségi érdekeinktől; s mert mi erkölesileg elkötelezve érezzük magunkat minden hazafias törekvésnek szolgálatába állani. S ha erről a közművelődési egylet meg van győződve, ne tévessze szem elől, hogy e papságot nem lesz helyes ignorálni, ne feledkezzék meg arról, hogy e papság támogatása, közremunkálása nélkül működése sikertelen lesz. Mert bármily nagy legyen azok száma, kik a közművelődés ügyéért sikra szállnak, küzdenek, s nagy mennyiségű anyagi adozatot hoznak, erkölesileg befolyásuk a népre megközelítőleg sem lehet oly elhatározó, mint az azzal folytonos és közvetlen érintkezésben, közelebbi viszonyban álló papságé.

Talan ép e befolyásának elismerése ad okot némelyeknek, — kiknek nagyon is kegyelmes dolok a közönyöségüket eltakaró ama paplan alá bujni, — azzal vádolni a papságot, hogy az kizárólagos oka a nép eloláhosodásának. Mondám már, hogy könnyű e vádat a „husas fizek mellől” a világ elebe dobni. Hiszem a mikor aztán ránk akarnak bizonyítani, mi is tudunk am valamit elmondani arról, hogy minő támogatásba részesül a papság legönzetlenebb törekvése azok részéről, kiknek modjában állana áldozni ott, hol nagy szükség van a segítségre, s járulni bármily kevéssel azok fizetéséhez, kiktől mindent várnak. Követeknek, de a kiktől nem is gondolják, nem hiszik, hogy a főt. püspök ur f. évi jelentése szerint: „az önfenntartásnak nem egyszer elviselhetlen harcát vívják.” Azt minden előfordulható alkalommal elmondják, hogy a papok

TÁRCZA.

Kettő közül melyik?

— Elbeszélés. —
(Folytatás)

IV.

Somory Pál uram híres ember az egész környéken; különösen a káromkodás és a bor tuságos szeretete az, mi híressé teszi. — Neje életében a „boldog családapák” rovatában állott; mint ilyen a kávénénikék vonalmát is kiérdemelte, s hiteles tudósítás szerint a családi élet „kedvességének” szemmel látható jeleit is nem egyszer horogattá a hátán, hova azokat — a családi-leltár számára való könnyebb megőrzés végett — a gondos háziasszony sajátkezűleg igtatá . . . Ekkor még nem vont feje fölé nyombust a fenn elősorolt szép tulajdonsága, mit különben családi viszonyai teljesen érthetővé is tesznek. — A gondos asszony siralmas kidőlte utáni „interregnum”, a megcsorbitott tekintélyű férfiaságnak elég kárpótlást nyújtott, mit bizonyít a bor árának szokatlan felemelkedése és a kávénénikék részéről megvont elismerés is.

Édes anyjának itt hagyott jogait némileg érvényesíteni jelenben Katicza kisasszony, ki ha nem is teszi fel egészen a kalapot, működésének mégis meg van a magaslátszata, miről élőszóval is tanuszkodhatik az elhanyagolt „pipatorium”, kardoknak, puskáknak, buzogányoknak a kakasülőre való transportálása, de főkép a kedves agarak-

nak — a gyomor túlterhelést kivéve — minden kigondolható, az öngyilkosságig vitt ászketikai gyakorlata.

Katicza kisasszony jelenben haszonhat (azaz 26) éves, magas termettel, fekete hajjal és szemekkel, elég érdekes jelenség.

A szalonban nem találván senkit, kénytelenek vagyunk fölkeresni a konyhát, hova legbiztosabb kalauzunk az a symphoniátlan hangzavar, mely legalább is hat káppan és ugyanennyi csibének végítélet napját hirdeti, s melyben nem késik nevezetes szerepet vinni a kantuspraesens-malacz tenorszóloja sem.

Midőn belépünk, Katicza épp egy széken himbálja magát s igen jóízűket nevet Kondor uram bőbeszédű előadásán, (kit ugylátszik egy pár pohár búfelejtető teljesen más véleményre hangolt) s ki jelenbeni előadása mellett igen kedves mulatságnak tartja a csibék koppaszatását is.

— Mit csinált a pap? mondja csak még egyszer — szól a szép leány, — el volt ragadtatva? beszélt az álomról, vággyról, reményről? s azt mondta: meghal nekiküllem? . . . hahaha! . . . Jó fogás! — Két pohárral többet kap az igértől Kondor bácsi . . . hahaha! . . .

(Kondor uram mig elbeszélte még egyszer, magában elgondolta: én istenem, de jó, hogy ily találékony eszt adtál és hogy adtál bolondokat is, kik jól megfizetnek érte!)

Ezalatt azok a szegény elítelt csibék, átszenvedve az inquisitói kínzásokat, felnyegeltetve a lábasba tétettek már, de Kondor uram lágy szíve megese rajtuk, igyekezett a pokoli tüztől megmenteni legalább a megmenthetőket: egy pár cizibot, zuzzát s más ily apróságokat,

melyek is miután feneketlen zsebében elhelyeztettek a már békétlen kanalak, villák stb. szomszédóságában, szolgálatainak jutalmazására fenntartva az igényt a jövőben is, nagy szerényen visszavonult. — — —

Nem ok nélkül volt tele az egész helység a Somory uram vacsorájának hírével, mert ki is tettek ám magukért. Két szobában volt feltérítve az asztal, hivatalosak voltak mindazok, kik igényt tarthattak e megtiszteltetésre, csak Erdősök nem hivattak meg, miért ők nem győzték megdogni ismerőseiknek: „el sem mentünk volna, csak nem vagyunk közéjük valók? . . . bizonyára tudták ők is s azért nem bátorokdtek meginvitálni” stb. A kis bánatos képű ur is lemondott — ki különben hivatalos volt — a vacsora által egy darab időre biztosított jóllakás szokatlan élvezőiről s az ezért járuló mosolyt, hölgye részéről, hajlandó volt a legboldogabb remény jelének tudni be.

A kávénénikék részéről tett megjegyzéseket nem sorolhatjuk elő, de annyit megjegyezhetünk, hogy éles kritikákat nagy mértékben szelidítette az, hogy Kondor uram volt kiszemelve a „felszolgálói” tisztre, ki Pityók Zsófiának jelentékeny fogadásokat tett a „maradék” lehető leghűségesebb „elkezelése” tárgyában.

Mint minden vacsora, úgy ez is az elején kezdődött s végződött az utolsó fogáson. Egy kis pletykát is adtak fel, de nehogy félremagyarázza valaki! csak az okból, hogy a társalgás annál élénkebb, vidámabb legyen. Jól mulatott még a legutolsó kukta is. Kinek tűnt volna hát fel a távollevő Erdős család? bizonyára senkinek, a papon kívül, ki azonban, fontos okai lévén, nem emelt érettkék egy hang interpellatiót sem.

„herék“, „ingyenlők“, nem érdeklődnek a közgyekek iránt, nem szeretik áldozni a közjó oltárára; de azt már óvakodnak nyilvánítani, hogy mindennek kizárólagos oka az, hogy a papok „szegények“, s ennek igazolására nem veszik maguknak a fáradságot elolvasni a f. évi püspöki jelentés adatait, melyek azt mondják, hogy „néptanítóinkról, az elemi oktatásnak a legtöbb esetben a legsanyarubb helyzettel küzdő napszámairól nem is szólva. 539 anyaegyházunk közül 300-nál több van olyan, melyben a papi javadalom 500 frtnál kisebb értékű s ezeknek fele részében a 300 frtot sem ulti meg, míg olyan egyházközségünk, melyben a papi javadalom 800 frtnál magasabb, összesen csak 71 van, s ez idő szerint is 44 lelkesi állomás áll nagy része évek óta ürességben, mert a fizetés nem megy fel 200 frtra sem.“ Én e számokban élesen szóló adatokhoz semmiféle kommentárt nem esatolnék, ha nem kellene fölvilágositanom azokat, kik a mi egyházi viszonyainkat nem ismerik, hogy a „javadalom“ és „fizetés“ között az a különbség, hogy míg a fizetés készpénzből szokott állani, addig a javadalom áll „kanonica portióból“, melyet mivelni kell még a jövedelemre való kilátás nélkül is, a melynek mirellésére eselődést kell tartani, a ki felemésztí a jövedelem 1/2 részét, és áll képéből, melyről véleményem az „elmondam“. A fizetés készen jön, a javadalmat meg kell szerezni. Hát bizony mi ebből a esekély javadalomból anyagi áldozatot nem hozhatunk, jó, ha egy napról a másnapra „ingyen“ élhetünk. Hanem igenis megtettük a megteztük a jövőben is, hogy a gazdálkodástól ment minden időnket a vallás-erkölcsi élet, a tanügy, mondhatjuk: a közgyekek áldozunk. Arra nem vállalkozhatunk, hogy — a mint mondani szokás — „a világ száját bedugjuk“, nagyhangu lamentációkkal magunkra fordítsuk a figyelmet, de arról legyen meggyőződve mindenki, hogy kötelességünket mindig teljesítsük úgy az egyházi élet, mint a népoktatás terén. Szegények vagyunk, de rosz akarattal csak rosz akaróink vádolhatnak, azok, kiket bánt, hogy élünk. Ezt vegye tudomásul ama „hir“ írója, s gondolja meg, hogy azok a hivatalok, melyek egyikének bureau-jából azt a hirt világgá bocsátotta, megközelítőleg sem tettek anyai szolgálatot a népoktatás ügyének, mint azok, kiket vádolt.

Mondám, hogy mi önzetlen készséggel sorakozunk azok mellé, kik a népoktatás s ezzel a magyarosodás ügyének fejlesztése, emelése végett kezeiket munkára nyújtják ki. Minthogy pedig e kettő a közművelődési egylet elzójai között első sorban van megnevezve, amaz egylet első sorban számíthat ráink.

Természetesen legelső teendője a közművelődési egyletnek iskoláink szomorú állapotán segíteni. Nem kívánhatjuk ugyan, hogy mihelyt működését megkezdi, azonnal hozzá lásson új iskolai épületek emeléséhez s ez által anyagi erejét túlhaladó költsézekbe merüljön, de igenis megkivánjuk egyfelől azt, hogy időnkénti segélylyel abba a helyzetbe juttassa az iskolát leuntartó egyházi testületeket, hogy iskolájukat a kor követelményeinek megfelelően rendezhessék be; másfelől pedig azt, hogy erkölcsi, — a magyar közvélemény által támogatott, — befolyásának egész súlyával hasson oda, hogy a nemzetiségi szempontból vesélyeztetett helyeken rendre-rendre államiskolák állíttassanak fel. Jó iskola nélkül hiában való legönzetlenebb igyekeztünk is; a népoktatás emelésére, a magyarosodás ügyének előmozdítására legtöbbet a jó iskolában tehetünk. Nagyobb kedvvel, több, fokozottabb buzgósággal fognak a tanítók is tanítani, ha látják, hogy iskolájuk el van látva mindazon eszközökkel, melyek a tanításhoz szükségesek, s nem kénytelenek az iskola felszerelésének hiányossága miatt egy közönséges tárgy vagy fogalom megértetésére, megismertetésére napokat áldozni föl. Sikeresebb lesz fáradozása-

Vidám nevetés, pohár csöngés zaja ulti el a borut. De hát ilyenkor kinek is volna kedve a búra? Ugy sem élünk mig a hegyek, s amig élünk legyünk gondtalanok! — azt a futó borut, azt a futó felhőt ki venné észre a pap homlokán? — lehet-e mátra gondolni ily szép leány mellett, mint csupán az údvre? . . . Egyes megjegyzések is tétetnek: milyen szép pár lenne belőlük! . . . A futó felhő elvonul, mosoly az ajk, a szem . . . a szép leány keble ott piheg közvetlen közelben . . . a kar megérinté a lágy, gömbölyű kart s mintegy villanytelep érintésére megrendül a férfi . . . A felhő elvonult, mosoly az ajk, a szem. — Hátha igaz, mit az a taeskö mondott? . . . Hallja a suttogásokat is, megérti értelmét — látja pirulni a lányt és reszketett egy gondolattól . . . Oh hisz őt még senkiesem szerette . . . De nem — nem lehet! . . . Mit mondana majd Erdősnyé, a papi becsület? . . . Gyermeke-játék, szalmatüz. — A suttogás még mind tart . . . az apa is jóakarattal mosolyg, tudta ő ezt régen . . . Az a futó felhő ismét ott ül a homlokon, az ifju ugy küzd magában feltörő érzelmeivel . . . nem, nem lehet! Bocsássatok . . . bocsássatok! — kiáltani akar, de nem jön hang ajkára, vagy kiáltott is, csak mások nem figyeltek rá . . . nem halották . . . menekülni akar, de kőve tartja két szem . . . lelki ereje elhagyta . . . le volt győzve . . . és sodorta magával az ár mindig messzebb, messzebb . . .

(Folytatása köv.)

suk, mert a tanítónak tovább megmarad emlékeztében az, a mit szemlélve tanult, mint a mit csak elbeszélés útján emlézett be.

Cseresnyés Ödön.

(Vége köv.)

A közművelődési egylet mozgalmi megyénkben.

VII.

A közművelődési egylet nagyenyedi köre.

„A magyar ember lelkesedése szalmaláng.“ Nem egyszer hallottuk e keserű megjegyzést. Közmondással is vált már. Pedig soha sem volt igaz. Nemzetünk ezeréves története ama szavak fényes ezafolatát foglalja magában. Nemesak. Még jelen életünk is, midőn oly sok van, mi a kishitűséget nevelje, a kételyt fokozza, ama szavak igazsága ellen teszen tanubizonyságot. Főleg pedig azon hatalmasan megindult mozgalom, mely egy nagy eszme. — Erdélyben a közműveltség emelése, a hazafias szellem ébresztése és fokozása érdekében a lelkesültség folyton nagyobb hullámokat vető árfával ragadja magát a lelkeket, hogy e hazát szeretni megtanítsa az itt élő különböző nyelvű népeket, — e hatalmasan megindult mozgalom kiáltó tiltakozás azokkal szemben, kik azt hiszik, hogy a magyar ember lelkesedése csak szalmaláng. Nemzeti hibáink is lehetnek. Előttük szemet nem hunyunk. Ha kell őszintén bevalljuk. De vannak erőnyeink is, melyek közt legtündöklőbb az ezer éven át soha meg nem fogyatkozott hazaszeretet. Nemzetünk vérről szerezte e hazát és véráldozattal tartotta meg hosszú ezer éven át. Az áttelt szenvedések csak fokozták, csak megszentelték e szeretetet, hogy mint Vesztatüz égjen kioltathatlann.

Az erdélyrészi magyar közművelődési egylet oszméjéte is e hazaszeretet szülte meg. Ez eszme és az általa megindított nagy nemzeti mozgalom is a mellett teszen bizonyosságot, a mit pár uappal ezelőtt a francia nemzet egyik nagy fia akként fejezett ki: hogy mi „a nagy dolgokért lekesedni tudó nép“ — vagyunk.

E lelkesedésnek zajtalan, de megragadó nyilvánulását láttuk e hó 20-án. Szent István napjának délutánján, midőn Nagy-Enyed városának polgárai tekintélyes nagy számmal gyűltek össze a városház tanácstermében, hogy az erdélyrészi m. közművelődési egylet „a nagyenyedi körét“ megalakítsák, szervezzenek és a működést megkezdjék. Jól esett hallanunk, hogy e város polgárai és testületei közül már 165-ön léptek az egyletbe, kik közt két örökös és 8 alapító tag foglal helyet.

Nem becsuljuk túl, de meg vagyunk elégedve az eddig elért eredménnyel. Nem kergetünk ábrándokat, de bizunk a jövőben.

Nincs okunk kételkedni, hogy a lelkesedés hasonló eredményeket szült Erdélyben mindenütt, hol magyar szó hangzik. Azt is hisszük, hogy az eszme mind nagyobb hódításokat tesz; az egylet tagjainak száma itt is, egybeült is napról-napra emelkedni fog. És erre szükség van. Ez oltáron még a kunyhók lakójának is áldozni kell. Szent tartozás ez, mely elől kitérni senkinek sem szabad, sem egyesnek, sem testületnek. A nagyenyedi honvéd egylet példáját kell követni mindenkinek. Ez egylet tulnyomólag szegénysorsu iparosokból áll, kik 1848-ban véreket vitték a hazának áldozatul. Az eszme, melyért akkor küzdöttek, most pénzáldozatot követel, és ők — bár egyletük szegény s maguknak is segélyre volna szükségük — s a z a forintot fizettek be, nem hogy lerójják, de hogy törlesszék a nagy tartozást, elősegítsék az eszme diadalát.

Lépjünk hát sorompóba mind, és ne maradjon senki el. Az erdélyrészi magyar közművelődési egylet az erdélyrészi magyarság nemzeti szellemének a fokmérője. Ne engedjük, hogy alászálljon avagy csak perczeze is, hanem emelkedjék magasabba és magasabba szüntelen.

Thébének várait hajdan két testvér építé fel: Zethosz és Amphion. Amaz erejének hatalmával, ez lelkesedésnek a köveket is megbővölő dalával. Építük fel mi is a nemzeti életnek e sziklavárát. Erő és lelkesedés szövetkezzenek egymással, és akkor munkánk nem veszett hiába, s nevünket áldani fogja az utánunk jövő nemzedék.

A megalakulást térszűke miatt csak röviden vázoljuk. Kovács Gyula polgármester a szép számmal egybegyűltekét üdvözölve, a taggyűlés eredményének előadása után felhívta a megalakulásra, mire Török Bertalan elnök a polgármestert hozta ajánlatba, mi is éljenzés között elfogadtatott, a tisztviselői és választmányi tagságra teendő ajánlat végett pedig egy bizottság küldetett ki. Megválasztatnak alelnökké: Török Dániel és id. Winkler János, jegyzővé: dr. Bartók György, pénztárossá: Eröss István és egy 32 tagu választmány. Mintán a kolozsvári közgyűlésen való tömeges megjelenés és azon az egyleti töke nevelésére czélzó pár indítvány megtétele elfogadtatott, a szép és lelkes mozzanatokban bővelkedő gyűlés éljenzés között eloszlott.

VIII.

Alvincz, 1885. aug. 20.

Az erdélyi közművelődési egylet alvinczi járás vidéki köre Alvincz székhellyel folyó hó 16-án Alvinczen meg-

alakult. Jelen voltak 48-an, mely számhoz a vidék is szépen járult.

Az erdélyrészi magyar közművelődési egyesület alsó-fehérmegyei végrehajtó bizottságának folyó évi június hó 15-ről 7—885. számu felhívása által Teleky József biztatván meg az alvinczi járás vidéki körének megalakításával, minek folytán folyó hó 16-ra a vidéki egylet tagjai közgyűlésre felhivatván, a végrehajtással megbízott Teleky József előadja a gyűlés czélját, a tisztikar és választmányok megválasztását.

Mindenek előtt számbavétetik az aláirt tagok száma, melyből kitűnik, hogy az alvinczi járásban vagy on eddig aláírva 8 alapító, 85 rendes- és 18 pártoló tag. Összesen 111.

Felolvastatván az erd. magyar közművelődési egylet alsófehérmegyei választmánya és vidéki körének szabályzata és elfogadtatik, miként Alvincz nagyközségben a vidéki kör megalakuljon.

Előadó megbízott felszólítja tagtársait, miként mindenek előtt a szabályzat 8. §-a alapján egy elnök, egy jegyző és egy pénztárnok választassék.

A jelenvolt tagok egyhangulag elnöknek: Teleky Józsefet, alelnöknek: Batta Bertalant, jegyzőnek: Székely Lehel, pénztárnoknak: Verzár Rezsőt választották, mire elnök a tisztikar nevében a bizalmat megköszönvén, ünneppélyesen kinyilvánította, hogy tisztársaival egyetemben az ügy magasztosságához képest minden alkalmat megfognak ragadni, hogy ezen vidéki kör az alapszabályok értelmében haladhasson és a közművelődés terjesztésére közreműködhessen.

A tisztikar megválasztása után a vidéki kör választmánya megválasztására hivatott föl a közgyűlés. A szervezeti szabályzat 8. §-a alapján minden 5 rendes tag után egy lévén választandó.

Egyhangulag megválasztottak: Szöcs Imre, Molnár Samu, id. Péterffy László, Dékány Ernő, Andráj Lajos, Deák György, Bardecz Samu, Szabó József, Kendeffy Lajos, Gondol Dániel, Hochmuth Mór, Komáromi Viktor, Czitrón József, Tankó József, Fára József, Csűrös József és Csóka Miklós.

Elnök előadja, miként a szervezeti szabályzat 5. §-a értelmében minden 10 tag után a megyei választmányba 1 tag választandó, minthogy 8 alapító és 85 rendes tag van, a megyei választmányba 5 tag választását hozza javaslatba azon reményben, hogy rövid idő alatt a hiányzó 7 rendes tag is be fog az egyletbe iratkozni.

A megyei választmányba megválasztottak: Molnár Samu, Dékány Ernő, Deák György, Kendeffy Lajos és Baranyai István.

Miután a vidéki kör megalakult és más tárgy a gyűlésre nem volt kitűzve, elnök az ülést berekeszti.

R. I.

Nagy-Enyed város képviselőtestületi közgyűlése.

— aug. 17.

Nagy és élénk előértekezlet után nagyobb számban reméltük tisztelhetni a képviselőtestület tagjait ezen, tárgyalás fogva érdekes gyűlésen, melyen a milyen örömmel fogadtatott az igazságügyi miniszter urnak az igazságügyi téren mindenestre haladást jelző, a kir. járásbírórságok 10-el lett saporítása és a nagyszabedeni esküdtészeki sajtóbiróság beszűntetésével ezen teendőnek a kolozsvári törvényeszkü esküdtészeki sajtóbiróság hatáskörébe lett besorozása tárgyában tudomásvétel végett felolvasott két körrendelete, — éppen olyan feleslegesnek tűnt fel a földm. ipar- és kereskedelemügyi miniszterium, a mi nézetünk szerint vészmentes időben egyáltalán szükségtelen, a népet azonban rendkívül zaklató azon szigorú intézkedése, hogy folyó évi december 1-én kezdődleg eddig csak a szarvasmarhák eladásánál és mozgositásánál használt ugynevezett marhalevelek használata jövőre a sertések, juhok és kecskékre nézve is kiterjesztessék, miért a képviselőtestület el is határozta ezen rendelet megszüntetése érdekében a törvényhatóságokhoz fordulni.

Örömmel fogadtatott a m. kir. vallás- és közoktatási miniszter azon válasza, melyben a helybeli polgári fiu- és leányiskola teljes gondozását és e végre a városi piaci, e czélra már korábban megszerzett két pusztá telkére egy díszes iskolaház építését elvállalni kegyesen ígérkezett; midőn méltán remélhetőleg nem csak a polgári iskola fog a követelményeknek minden tekintetben megfelelő színvonalra emeltetni, hanem ez esetben a város is az elemi iskolai helyiségeknek az új épületben kért elhelyezése esetében a népoktatás ügyében eddig többfelé megosztott figyelmét képes leand nagyobb mérvben és sikeresebben az ezideig csaknem szánandó helyzetü elemi népiskolák jobb karban helyezésére fordíthatni, pedig ezen iskolák képezik a további nevelés alapját.

Tárgyalás indítatott a helybeli kir. járásbírórságnak jövőre a városnak a volt báró Kemény István-féle piaci háza kiépítetlen piaczefelől részébe leendő behelyezése ügyében, s ha az évi házbár felett a kiegyezés sikerülend, a piacz azon részének díszét egy izléses épület fogja saporítani, mert azon esetre annak kiépítése — a helybeli iparosok nem kicsinylendő előnyére — azonnal munkába fogna vétetni.

A helybeli ev. ref. tizedenként ismételtlen is inkább csak kiegészítőben határozatba ment, új teremtő nyitnának vagzetének is együttes megkielegítő s elfogadható megvalósuláshoz juthat meghaladólag felhagyom meg és egy alkalmas osegédkészítésével, egy alkmető aljában egy, a tenészes színnek felállítás

Elhatározatott, h községei felhívásának teültetvényekkel díszítése dekéből készített szab részesíthetős végett, ta mielőbb közölni.

Az országos vásár vásártérenk ezelszerű b belső piaczon a nagyobb helyei a tanácsház és a kököből utcába helyezett sok tétettek; továbbá a területet szükítő borár vétettek, kimondatván, fekvése rendszeresítettél höz mért arányon „hely október haván kezdőleg

A kolozsvári faipa tanusított növendék. Kigélydij a jövő évre is

Helybeli tanuló Vmútaragó iskolában tanben viszont 100 frt se

Özv. Ozeiler Jánuszokasos gyakorlat szévi 240 frt kegydíj hegény-alapból.

Végül a város. n művelődési egyesület tartandó közgyűléseni egyszersmind a város gulag megválasztva. ritve, a gyűlés eloszlo

A gyűlésesés

A „Közérdek“ a ban az első czikk élethe a gyűmolestermelőket ktermésüket így könnye gyűmolestermelő egylete követendő irányt jelölje lehet a járatlan ösvény nem is váratlan, mert e feladatok megoldására másfelől eddigi működünkön termő nemes gkiállításon, majd az en tartott VI-ik vandorgy árusítás útjait egyengetott egyik választmányi elhatározta, hogy a baragadó gazdag gyűjten szagos kiállítás öszi g

A felvetett eszm jött s dr. Magyarí Ká lastzmanyi tagokon ki nehány helybeli keres kiűzött értekezletre. a nagy részt távol marad élénk részt vettek a n mindjárt kitént s határ hol a gyümölcskeresek tett, mit pl. Nagy-Ma megbízható közvetítők méltányos áron megv piaczokon némi nyere szintén elhatározottott kedelemügyi miniszte kérjük, hogy a consu ható oroszországi gyű velünk, hogy azoknak

Ezen lépéseket csünknek az egylet n szagos kiállítás s e től nem domboru“, k a 10—12 kosár gyűn költségeket, de egyut mint a többi termelő s hibátlan ponyik és az egylet rendelkezés származó előny az ő háramlik.

A helybeli ev. ref. egyház tultelt temetőjének évtizedenként ismételt felújuló kérdése jelen alkalommal is inkább csak kiegészítő megoldást nyerhetett, a mennyiben határozatba ment, hogy addig is, míg egy alkalmas új temető nyitnánk vagy a többi temetőt hasonló helyzetének is együttes megoldásául a modern kiválmakot kielégítő s elfogadhatólag indokolt közös temető eszméje megvalósuláshoz juthatna, a temetőnek már egy századot meghaladólag felhagyott nyugotra néző része nyitassék meg és egy alkalmas odavezető ut készíttessék a város megvédkezésével, egy alkalommal elvül kimondatván a temető aljában egy, a temetőkezési szertartásokra oly szükséges színnek felállítására egy kis halottas kamrával.

Elhatározatott, hogy az egyes felekezetek egyházközségei felhívassanak temetőkezési helyeik belső rendezése, ültetvényekkel díszítése, gondozása és felügyeltetése érdekében készítenő szabályzataikat, hatósági támogatásban részesíthetőséget végett, tanács utján a képviselőtestülettel mielőbb közölni.

Az országos vásárok idejére — több indokból — a vásártérekben czélzerű rendezések tétettek; — ugyanis a belső piacon a nagyobb sátrakban áru- és készruháok árúhelyei a tanácsház és a r. kath. templom előtti részről a közből utczába helyeztetek át s helyökbé más rövidárú- sőt tétettek; továbbá a barompiacon, különben sem nagy területet szükítő boráruló állandó sátrak is rendezés alá vétettek, kimondatván, hogy jövőre azok területe, alakja és lekvése rendszeresítettik és hogy azok után terjedelmök- hoz mért arányos „helybérek“ fognak szedetni még a f. október haván kezdőleg.

A kolozsvári faipar tanmühelyben kitűnő előmenetelt tanúsított növendék, Kiss Mihály részére a 100 forint segélydíj a jövő évre is készséggel kiutaltatott.

Helybeli tanuló Vass Sándornak, hogy a homonnai műfáragó iskolában tanulhasson, a jövő 1885—86. tanévben viszont 100 frt segélydíj szavaztatott meg.

Öz. Czeiler Jánosné tolyamodása folytán az eddigi szokásos gyakorlat szerint a férje által ezideig élvezett évi 240 frt segély helyett évi 80 frt utaltatott ki a szegény-alapból.

Végül a város, mint örökös tagnak az erdélyi közmühelyi egyesület f. hó 30. és 31-én Kolozsvárt megtartandó közgyűléseni képviselésére a polgármester, mint egyszersmind a város törvényes képviselője, lett egyhangulag megválasztva. — Ezzel a tárgysorozat ki lévén merítve, a gyűlés elszlott.

Referens.

A gyümölcsészeti egyesület piacot keres.

A „Közérdek“ augusztus hó 2-án megjelent számában az első cikk életrevaló eszmét pendített meg, midőn a gyümölcstermelőket társulásra szólította fel, hogy ideai bő terméstiket így könnyebben értékesíthessék s kalauznak a gyümölcsészeti egyesület tola előtérbe, hogy ez ne csak a követendő irányt jelölje meg, hanem törje is a mennyire lehet a járattan ösvényt. A felhívás nem jogosulatlan, de nem is váratlan, mert egytelől az egyleti választmány nehéz feladatok megoldására is alkalmas, szakérőkkel rendelkezik, másfelől eddigi működése is arra irányult, hogy a vidékünkön termő nemes gyümölcsöket a budapesti gyümölcs-kiállításra, majd az erdélyi gazdák Nagy-Enyeden megtartott VI-ik vándorgyűlésén előnyösen bemutatván, az elárúsítás útját egyenesse, sőt még az ideai nyár elején tartott egyik választmányi ülésén ugyanezen czélt biztosítandó elhatározta, hogy a batul és ponyik almát a szemet megragadó gazdag gyűjteményben mutatja be a budapesti országos kiállítás öszi gyümölcstárlatán.

A felvetett eszme tehát ugyszólván nagyon kapóra jött s dr. Magyar Károly az egyesület alelnöke a választmányi tagokon kívül néhány vidéki nagybirtokost s néhány helybeli kereskedőt is meghívott az augusztus 9-re kitűzött értekezletre. Sajnos, hogy a meghívottaknak jó nagy része távol maradt, de kárpolatásul a megjelentek igen élénk részt vettek a nagyon tanulságos eszmecserében. Így mindjárt kitűnt s határozatba is ment, hogy azon helyeken, hol a gyümölcskereskedés állandó összeköttetéseket létesített, mit pl. Nagy-Maroson, Körösön és Kecskeméten kell megbízható közvetítők után néznünk, kik gyümölcsünket méltányos áron megvevén az előttök ismeretes távolabbi piacokon némi nyereséggel elárúsítsák. Ezt kiegészítőleg szintén elhatározatott, hogy a földművelés-, ipar- és kereskedelemügyi miniszter urat indokolt felterjesztésben felkérjük, hogy a consulatának felhasználása által megbízható oroszországi gyümölcskereskedő czégek neveit közölje velünk, hogy azoknak ajánlatokat tehesünk.

Ezen lépéseket hathatósan fogja támogatni gyümölcsünknek az egyesület neve alatti díszes bemutatását az országos kiállításra s e czélből, bár az egyleti erszény „pénztől nem domboru“, készséggel megszavazta a választmány a 10—12 kosár gyümölcs felküldésével s kiállításával járó költségeket, de egyuttal elvárja ugy az egyleti tagoktól, mint a többi termelőktől, hogy a szükséges szépen fejlett s hibátlan ponyik és batul példányokat ingyen becsássák az egyesület rendelkezésére, mert e csekély áldozatkészségből származó előny az összességére, így az adakozóra visszahárul.

Bővebb megfontolás után arról is meggyőződött a választmány, hogy tekintve a kereskedelmi dolgokban való járattanságunkat, a könnyen támadható félreértéseket s nem taláni sikertelenség esetében a bizonyára el nem maradó vádaskodásokat, nem tanácsos a termelők nagyobb számának csoportosulását ajánlani, hanem ez alkalommal elégséges, ha a nagyobb termelők közül egy kisebb számú s könnyebben kormányozható érdekszövetkezet keletkezik, mely mozgékonyágánál s egymás iránti bizalmánál, s esetleg áldozatkészségénél fogva sokkal alkalmasabb arra, hogy oly előnyös összeköttetéseket keressen s használjon fel, melyek a szövetkezetek kivül állókra nézve is hasznosak lehetnek.

Ily kisebb szövetkezetet az egyesület szívesen támogat jóirányú vállalkozásában az által is, hogy az egyesület nevének annak tisztességes felhasználás végett rendelkezésére bocsátja, de egyuttal kiköti magának avval szemben a szükséges ellenőrzést.

Ime az első lépés, melyet a gyümölcsészeti egyesület választmánya a termelők érdekében tett; kívánjuk, hogy ugy ezt, mint az ezután teendőket is teljes siker koronázza!

LEVELEZÉS.

Tóvis, 1885. aug. hó 18-án.

Működvelői előadás.

Kedves hazánk leendő támaszai áthatva azon nemes czéltól és eszmétől, melyet az erdélyi magyar közmühelyi egyesület vezérifjai kitűztek, továbbá indítatva azon vágytól, hogy zsenge képességgükkel is hozzájárulhassanak azon nemes törekvéshez, melynek fényes sikerét már biztosan remélhetjük, f. hó 16-án Löwe Sámuel ur népkertjében táncestélylyel egybekötött szini előadást rendeztek azon szándékkal, hogy bizva a helybeli közönség pártfogásában, a tiszta jövedelem fele része az erdélyi magyar közmühelyi egyesület javára, fele része pedig a működvelők díszleteinek kiegészítése és csinosítására fordítsák.

Előadott Hohn Rezső dramolettje „A miniszter előszobájában“ és Kisfaludy Károly I felvonású vígjátéka „A vigjáték“.

Nem czélom hizelegni, vagy tulozni, de az igazat bevallva, a működvelők teljesen átertve, kellő pathosszal adták elő szerepüket, ugy hogy a jelenvolt közönség gyakran viharos taps és éljenzésben még a jelenetek közt is tört ki. Meg is érdemelték, mert ha az ember megfontolja, hogy ezen „ifjabb működvelők“ alig léptek ki gyermekkorukból, valóban tűnődni kezd és azt kérdezi önmagától, honnan ez az érett fejlettség?

De kár, hogy ez egyszer a tövisi közönség, mely eddig mindig tanujelét adta annak, hogy lelkesülni tud, kivált ha a czél nemes, most az egyszer, nem tudom mi okból, nem igen volt haládatos.

De mindazonáltal engedje meg, hogy az ifjabb működvelőknek, nevezetesen Andrassy Róza, Bernartd Eugenie, Baló Paulin kisasszonyoknak, továbbá Fried Izsák, Klein Mór, Sponer Károly és Székely László gymn. tanuló uraknak a legnagyobb dicsérettel párosult elismerésemet ez uton fejezzem ki. Továbbá köszönetet a n. é. közönség azon részének, melynek hozzájárulása folytán sikerült a most kimutató siker. Összes bevétel volt 36 frt, kiadás 30 frt, tiszta jövedelem tehát 6 frt, mely összegnek fele a mai postával a „Közérdek“ szerkesztőségének azon kérésével küldetett be, hogy rendeltetési helyére juttatni méltóztassék, mint azon részt, mely az erd. magyar közmühelyi alapot illeti.

Felülfizetések történetek: nsgs b. Kemény László 3 frt 50 kr. Klein Mihály 1 frt 70 kr és Rosenfeld Manó részéről 70 krral.

Fogadják ezen urak, valamint tek. Slatkovich Jácint ur is, ki a pénztárnoksággal járó nehéz és haládatlan feladatnak a legnagyobb buzgósággal alávette magát; ugyszintén Löwe Sámuel ur is, ki nemcsak hogy díjjalauul átengedte népkerti helyiségét, de még fényes világításról is gondoskodott — az „ifjabb“ működvelők forró és őszinte köszönetét.

Kiállítás levél.

Budapest, 1885. aug. 9.

— A tengerészeti osztály a kiállításra. —

Uj, ismeretlen világ küszöbét lépi át a szárazföldi patkány, amikor beért a közlekedésügyi miniszterium közpáhajójába, a melyben a tengerészeti osztály el van helyezve. Ez új világ csodás alakja, szokatlan méreteivel, idegenszerű színezetével meglepi, elragadja a szemlélt, a kinek lelkében e dolgok látára egyszerre dereng föl a „Thalatta“ örömiriadalával a legnagyobb magyar legnagyobb szöszata: „Tengerre magyar!“

Vizek sivataga, mérhetetlenség jelképe, búvájos csodák otthona, tenger a te neved Feneked molyein piros korallerdők bogas ágazata közt ott uyűszögnek a quabok ezrei; habjaid ölben kéjesen hullámzik az algák tarka csillámu növényzete, vízdedet halóriások szelik át, felszíneden vig delfin bukdaesol a verőfényben. követve pajzsiuul a bárkák vitorláit, a gőzösk roppant tönegét, a melyek a világító torony fényénél szelik át a harsogó hubokat.

A tenger e világát, a víz mélyébe rejllő, felületén uszó csodákat mind megismerhetni itt a csarnokban.

Ime ez asztaikon és állványokon bámulni való hűségben a tengeri hajók százféle nemei vannak bemutatva. A legapróbb részletekig híven kidolgozott mintái ezek a nagy hajóknak, olyanok, mintha a valóságos hajó-óriásokat látná az ember ezerszeresen kicsinyítő üveg alatt. A három vitorlájú halászbárka, a fúrge brigantin, a lange seconer, a három árboczu brig, a hatalmas testű szállító-gőzös: mindezeknek játszi miniatürképe látható itt meglepő változatokban.

A tengerek beelzebubja, a torpedó sem hiányzik a gyűjteményben. Ime ez a bálna-formájú, fehérre mázolt vastest: ez volt a Whitehead fiemei torpedógyáros első torpedókészítménye, a melyet tizenhárom évvel ezeltt próbaképen boesátott bele a Quarneróba. Tökéletlen volt még akkoriban a szerkezet és a jó torpedó eltérő a mély- ságben, nem hogy kárt tett volna másokban, hanem még maga is belefáradt a sok tévelygésbe és kifogyván a lélekzet belőle (sűrített levegővel töltik az istenadtát), kapta magát: leleküdt valami zátonyfőlére. — Másfél év mulva valami quarnerói halász bálnát vélt fogni, a mikor beléje akadt a hálója. Hát a mikor ügygel-bajjal kihuzta, vasból való hal volt a hajójában. Azóta bezzeg ilyen csúfság nem esett meg a Whitehead torpedóján. Kitalálta az anglus a módját neki, hogy sohse téved többé el a vizekben hanem egyenesen, vagy czikk-czakk kerülőben oda jut éppen hajszályára, a hová és a mikor a küldője akarja. Óramű idezi elő ezt a roppant csodát és jaj annak a hajónak, a melynek a falához a torpedó odátűnő utódni. Forgácsnak való sem marad a fájából, hisz adónak való sem a rajta élők. Ahol van a torpedó-hajó, az a kis szörnyeteg, a mely ha egyet prüsszent, hát mind a két orra lyukából egy-egy torpedó buvik elő, neki furakodva a szemben álló panczélos hajónak, a mely bucsit is vehet ám hamarosan ettől a szép világtól.

Vizhatlan barna öltönyében, rengeteg üveg és ércsisakjával fején, fenékjáró buvár dünyög itt egy sarokban. Amott mellette nagy állványon a tengeri halak ezer neme látható kitömötten, legfelül a melyek falánk óriása, a czet- hal, kitért nagyfogu szájjával. Nem volna jó ennek a kettőnek összekerülni odalenn a melyekben: a buvárnak meg ennek az óriásnak. Valamelyikük megbánná és az nem egészen bizonyos, hogy a buvár, mert éles tört hord fegyverül az övében. Hanem azért olvasóim közt mégis alig akadna olyan, a ki buvár szeretne lenni: hanemha természetbuvár, mert ennek csak kitömött czethalakkal van dolga.

r. l.

CSARNOK.

„Tanulmány uton.“

— Utazási karezatatok. —

(Folytatás.)

I.

(B.) Nekünk jámbor vidékieknek, nem sok kivétellel, van egy sajátos tulajdonságunk. Mohón felfalván minden újságot, melyet a fővárosi hírlapok tömege nyujt, apróra beszedünk begyűnkbe mindent, mit „hazánk szívében“ a folyton emelkedő igényekkel fellépő haladási vágy teremteni bír s melyeknek ékes leírását a „tárca“ s egyéb rovatái kápráztató élénkséggel festik, s ennél fogva egészen felgyult képzelődéssel indulunk utnak. Az ut megvieseli egy kissé testünket, melyet ritkán fárasztunk ki egy kis sétával, annál kevésbé edzünk meg rendszeres testgyakorlattal. A fáradtság érzete lelkünkre is hat s ha mindjárt első tekintetre nem találunk képzelődésünknek megfelelően nagyszerű, teljes egészét mutató képet, rögtön készek vagyunk azon kijelentéssel, hogy „Budapest éppen nem lepett meg bennünket.“

Ezen vidékies érzelmekeltésre meglehetősen alkalmas nyujt a Kerepesi-ut vége az ő sirkóraktáiraival, idomtalan Rókus kórházával, a gyönyörű népszínház előtti ócska földszinti házzal, melyekről persze nem beszélnek a hírlapok. Híjába jön aztán a nemzeti színház, a technika, muzeum épületei, a szebbnél-szebb paloták: mi az első benyomás alatt lévén, némileg csalódottnak találjuk magunkat, sőt a roppant forgalom, a sűrűn közlekedő omnibuszok vászonernyős, sárga oldalos kiadásában, a száz meg száz bérkocsi, s a tramway éktelen zaja idegessé tesz. Fővárosi barátaid csudálattal tekintik részvételességedet s okvedlenül belátják, hogy tőgedet azonnal az „Andrassy utra“ kell vinni, hogy Budapest némi becsületet vivjon ki előttd.

Berlinnek hosszabbak utczái, Bécsnek nagyszerűbb a „Ringje“, különösen a „Fogadalmi templomtól“ kezdve az új muzeumokig terjedő részen, München szintén dicsekedve mutathat a „Maximilian strasse“-ra, de amit az „Andrassy ut“ felmutat pompásan sikerült beosztásában, változatosan ékes paotáival és villaszerű épületeivel, az szintén egyetlen a maga nemében. Csak azt lehet sajnálni, hogy miért nem szélesebb, hogy a roppant forgalom még kényelmesebben férjon meg. Majd a városligetbe értünk (ki ismerne rá a hajdani poros ligetre!) s egyszerre felbukkan előttünk az iparcarnok magas kupolája, majd a kapun behaladva a pompás iparcarnok, környezve jobbra-balra még 107 épülettől, köztük oly ékesekkel is, mindj. pl.

a „királyi pavillon“, a „műcsarnok“, a közlekedési miniszterium s a főváros kiállítási épületei, az erdőségi s bosnyák pavillon stb., melyek mindenike külsőleg is kedvező hatással van a szemlélőre. Általában a kiállítás kiválóan sikerültnek mondható s ezt annál inkább vallhatjuk, mennél többször, mennél részletesebben szemléljük és tanulmányozzuk.

Alig lehet fogalmat adni arról az élelenségéről, mely a kiállítás területén uralk. A fel- és aláhőmpölygő néptömeg, melyet számos idegen nemzetbeli tarkit; a folyton szülő zenekarok dallamai, a sorsjegyet, kiállítási érmeiket, legyezőt, kalauzkönyveket, hűsítőket áruló ifjú lányok kínálgatásai végül mégis csak felmelegítik a „hidegvérű“ vidéki atyafiakat is s kivált ha a borkostoló csarnokba is betekint, vagy valamelyik jobb vendéglohi helyiségben alapos bírálat alá veszi az országos mintapince borait avagy éppen a hazai pezsgők felett tart itél-tet, meglehetősen győződve, hogy másnap már jobban találja magát nagy Magyarországon szívében. A pompás lánchidtré, a korzó, kilátással a királyi várra s a citadellával éktelenkedő vén Gellért hegyre gyönyörű látványt nyújt s a kit mindez még nem elégít ki, menjen el a Margit szigetre, melynek párja bizonyára nincs.

Es ha leszáll az est, nézze meg mindenki a kiállítás villanyfény által tündéresen szép varázsolt területét, vagy üljön fel a Margit szigetről járó hajóra, mely a fényesen világított partok között siklik a Duna hullámain s így bizonyára oly élvezetben részesül, mit ellefedni egyhamar nem fog.

Azért fel Budapestre! Oly julányosan utazni és oly sok látni, élvezni, tanulni valót találni aligha lehet egyhamar.

(Folytatása köv.)

VEGYES HIREK.

— **Ö felsége** 55-ik születésnapja szokott ünnepélyesek között tett megünneplelve. A megelőző este a város ki volt világítva, különösen szépen volt díszítve a városház, a csendőrlaktanya stb. A tüzoltó egylet zenekara zajos indulókat zengte járta körül a piacot harsány éljenzés között. Az ünnepély napján a középületek lobogókkal voltak feldíszítve s miután főispán ő maga távol volt, Csató János kir. tanácsos-alispán fogadta az üdvözölő tisztviselői karokat, a Bethlen-főtanács elöljáróságát, a lelkészeket. A rom. katolikus, ev. református és ev. lutheranus templomokban tartott isteni tiszteleteken a tisztviselők s a helybeli honvédszázadosok tisztikara testületileg vett részt. — Szent István napján szintén ünnepélyes isteni tisztelet volt a rom. kath. egyházban, mely alkalommal a tisztviselői és honvéd tisztikarok és szép közönség előtt a nap méltóságához mért szent beszédet Bessenyei Puhola József marosvásárhelyi ifjú lelkész-tanár tartott. E napot legszebben a köznevelődési egylet nagyenyedi fiókkörének megalakulása fejezte be.

— **Br. Kemény Gábor** ő nagyméltósága, mint az erdélyi ref. egyházkerület legidősb főgondnoka, egyházkerületünk képviselőjéhez a következő meghívót küldte szét: „A folyó évi május hó 28-án megnyitott egyházkerületi közgyűlés 34. jkvi sz. alatt elhatározta, hogy a jelen év folyamán egy rendkívüli egyházkerületi közgyűlés tartandó, melynek egyik főtárgyát az egyházi törvények codificatioja fogja képezni. Miután az említett közgyűlésünkön megajánlott püspökválasztást ő felsége legkegyelmesebben megerősíteni méltóztatott és a codificáló bizottság is munkálattal teljesen elkészült; igazgató tanácsnak javaslata alapján folyó évi szeptember hó 20-ra szabad kir. Kolozsvár városában ezennel egyházkerületi közgyűlést hívok össze, a melyben való részvételre (Czimet) mint egyházkerületi közgyűlésünk tagját ezennel tisztelettel meghívom. Egyházkerületünk igazgató tanácsának összeállítására szerint a rendkívüli közgyűlés tárgysorozatának főbb pontjai a következők: 1. A püspök beiktatása, 2. Generalis notárius-választás, 3. A Codificatioról szóló javaslat tárgyalása, 4. Esetleg gondnoki választások eszközölése. Budapest, 1885. évi aug. 9-én. Br. Kemény Gábor, főgondnok.“

— **Felhívás a n.-enyedi gyümölcstermelőkhez.** Miután a helybeli gyümölcsészeti egylet mintaküldemények, s esetleg hirdetések által üzleti érintkezésbe akar lépni oly távolabbi gyümölcskereskedőkkel, kik összeköttetések útján az ideai nagyobb gyümölcskészletet méltányos árban értékesíteni képesek; felhivatnak egyelőre a helyi lakó gyümölcstermelők, hogy ugy az egylet tájékoztatása végett, mint saját érdekében sziveskedjenek szóval Benedek Gábor rendőrségi fogalmazó s egyleti titkárnál augusztus hó 24-ig bejelenteni, hogy külön-külön hány liter-veka ponylik, batul és gyögyei almára s hány veka másfajta de szintén nemes teli almára számíthatnak? megjegyezvén, hogy az említettek közül a többi fajták együttesen v. egyes névvel lesznek megjelölendők. Nagy-Enyeden, 1885. augusztus 14. Dr. Magyar Károly, II-od alelnök.

— **Kubinai Mór** m. kir. honvédőrnagy, városunk társadalmi körének közbecsülésben állott férfa, mint sajnálattal értesülünk, Besztercebányára távozott.

— **Hymen.** Szász Ilona k. a. az erdélyi hegyalja egyik legszebb virága f. hó 18-án tartotta köztisztelőben álló édesanyja házában, Sárdon, eljegyzését Konecz Gyula gyulafehérvári kir. törvényszéki jegyzővel a szép számú rokonság jelenlétében. Fogadja az ifjú jegyespár szívélyes üdvözlőnk.

— **Színészeti.** Tóth Béla színtársulata kétségtelenül a vidék elsőrendű társulatai közé tartozik. Nagy-számú személyzet, változatos műsor, jó és összevágó előadás jellemzik s ennéljogva kellő pártolásra teljesen méltó. Tagjai közül méltán ki lehet emelni Berzsényi Juliát és Margitot, Vértessinét, Füredinét és Nagy Vilmit, a férfiak közül pedig

Dezsérit Ferenczét, Szepessit és Deákot. Eddig előadták a „Falu rosszát“, mely rögtönözve lévén, közepesen sikerült; annál jobb volt a „Protectio“ és a „Piros bugyelláris“ előadása. Ajánljuk a gyulafehérvári színpártoló közönség figyelmébe, hova e társulat át fog menni, míg szeptemberben ismét visszatér.

— **Az erd. magyar köznevelődési egylet** kolozsvári közgyűlésére számosan fogtak megynkben is megjelenni. A kedvezményes jegyek és lakás kinyerése végett a jelentkezések folyó hó 26-ig megtehetőek. Felhívjuk ügybarátainkat a tömeges megjelenésre, az ünnepélyt rendező kolozsvári bizottságot pedig kérjük, hogy gondoskodjék a külön vonat s a rendszeres vonatok szállítási kedvezményeiről és az utazás idejének mielőbbi általános közzétételéről.

— **Nyilvános nyugtázás.** Az erdélyi részli m. köznevelődési egylet részére a Verespatakon a kisdédek által rendezett ünnepély jövedelméből 6 ft 40 kr. s a tövisi ifjabb makedvelők által adott színelőadás jövedelméből 3 ft 10 kr. kildetett be szerkesztőségünkhez. Egyelőre a helybeli kiségitő takarékpénztárba helyeztük.

— **Balesetek.** A megelőző héten Vig Sándor közműves szomorú életének gyászos véget vetett; felakasztotta magát. — Folyó hó 20-án pedig Bartha Lőrincz, derék jóravaló fiatal kocsis szintén felakasztotta magát a „Bükkös“ nevű erdőrészen. Rettenetes elhatározásának indoka még ismeretlen.

— **Nyílt levél.** B. S. szentanu urnak Csombordon. A „Közérdek“ f. évi 31. számában megjelent nyílt levélben ön engem Shámánnak, ördögizőnek, csalónak és olyan-nak minősített, ki is a tolvaj és gazember bűneinek megbocsátásáért 50 krajczáros szluzbat tartok. Ha ön fennirt durva állításait be nem fogja bizonyítani, kénytelen lesz-ez őt egy közönséges rágalmozónak nyilvánítani. — Teodor Fodor, bagói és csombordi. g. kath. lelkész.

Ujannon megjelent könyvek és zeneművek, melyek Wokál János könyvtárában N.-Enyeden kaphatók.

Gelici Rikárd, Magyarország függetlenségi harca 1848-49-ben. II. kötet. 3 ft 60 kr.

Iványi István, A tiszai határőrvidék 1686—1750. I ft 20 kr. Eendrői Sándor költeményei 1879—1885. 2 ft.

Kabos Ede, Elzúlóttok. 2 ft.

Utmutató a budapesti orsz. kiállításra. Szerkesztette dr. Sziklay János és László Elek. Második bővített kiadás. 40 kr.

Graziella Lamartine önéletrajzából. Fordította Kaposi József. 80 krajczár.

Kereskedelmi törvény, feldolgozta dr. Barna Ignác 2 ft.

Iskolai atlasz középiskolák, polgári és kereskedelmi iskolák használatára. Szerkesztette Kozma Gyula 30 ft- és 35 mellekkép. 70 krajczár.

Dr. Lange Henrik, Uj iskolai atlasz 23 színezett lapon, 8-ik javított kiadás. 70 kr.

Általános földrajzi atlasz népközlői használatra. 24-ik kiadás 16 térképpel. 40 kr.

Czimbalom-album, népdalok s egyéb kedvelt zenészek átiratai. Szerkeszté Allaga Géza. I. és II-ik füzet, egy füzet 1 ft 50 kr.

Szonfita tanulmányok a rendszeres zongora oktatás használatára és könnyítésére feldolgozta és ujjakkal ellátta Erney József. 90 krajczár.

A cigány prinz, Szilgelyi József népszínművének összes eredeti dalai, énekhangra vagy zongorára szerző Konti József. 1 ft 80 kr.

Zichy induló, zongorára szerző Bernett Bertalan. 75 kr.

FELELŐS SZERKESZTŐSÉG;

Dr. MAGYARI KÁROLY

SZILÁGYI FARKAS TÖRÖK BERTALAN

Kiadó-tulajdonos WOKÁL JÁNOS

Sz. 1162—1885.

tkvi

Árverési hirdetemény.

Az abrúnbányai kir. járásbíróóság, mint tkvi hatóság által közzé tettük, hogy szekuturá Codo Dumitru Iui Petru végrehajtónak Bireu Gavriila és neje végrehajtást szenvedő ellen 52 ft tőke, és 17 ft 80 kr. eddigi költsége s járuléka végrehajtása végett a topánfalvi kir. járásbíróóság területéhez tartozó Szekuturá községi 61. telek-felvető ingatlanok: 274. kaszáló, 285. szántó, 1206. legelő, 1210. leelő, 1216. kaszáló, 1217. szántó, 1220. legelő, 1221. szántó, 1223. faház, 1233. kert, 1238. kövecs, 1243. kövecs, 1247. kövecs 310 ft és tartozékai Szekuturá községben a község házában megartandó nyilvános bírói árverésen 1885. évi szept. hó 9-én d. e. 10 órákor becseron alól is a becser 10 %-ának a bírói kiküldött kezéhez leendő előleges letétele mellett elfognak adni.

Vevő köteles a vételárnak felét az árverés után azonnal, más felét ugyanazon naptól számított 15 nap alatt, és ugyanazon naptól számított 6% kamatokkal együtt a gyulafehérvári m. kir. adó, mint bírói letéti hivatalnál a 39425—884. számú igazságügyminiszter letéti szabályrendelet értelmében letézteni.

E hirdetemény kibocsátásával egyidejűleg megállapított árverési feltételek a hivatalos órák alatt ezen tkvi hatóságnál, Szekuturá község előjáróságánál tekinthetők meg.

Az elrendelt árverés a szekuturá 61. sz. tkjvben C. lapjác feljegyzendő.

M. kir. járásbíróóság, mint telekkönyvi hatóságtól.

Abrúnbányán, 1885. május hó 22-én.

Gelel,

m. kir. bíró.

Árverési hirdetemény.

Br. Wesselényi Miklós és részben Thoroczky Sándor tulajdonát képező obrázsai, o.-cesztvei és miháczfalvi koresma regalé jogok, valamint a miháczfalvi marosi és kükküllői, ugyszintén az o.-cesztvei kükküllői révek, hajó és csolnak használati regalé joga együttesen az 1886. év január 1-től hat évre. 1885. évi szeptember 6-án délelőtt 11 órákor Nagy-Enyeden irodámban bérbé adatik.

Kikiáltási ár évi 5000 ft haszonbér.

Árverezni kívánók, vagy írásbeli ajánlatot tevők kötelesek 500 ft bánatpénzt letenni.

A részletes feltételek alulírottánál megtekinthetők.

Nagy-Enyeden, 1885. augusztus 5-én.

MÜLLER MIHÁLY,

ügyvéd.

3-3

Makk-eladás.

A nagy-egyedi ev. ref. Bethlen-főiskola felenyed-muzsinai 2801 holdas szál erdejében az ideai tölgy makk termelés folyó évi szeptember hó 6-án délelőtt 11 órákor a főiskola jogügyi és igazgatósági irodájában Nagy-Enyeden szóbeli árverésen elfog adatik.

A részletes feltételek a nevezett helyiségben a hivatalos órákban bármely napon megtekinthetők. Nagy-Enyeden, 1885. évi aug. hó 12-én.

2-3

A jogügyi és jószágigazgatóság.

Gyors és biztos segély gyomorhajók és következményei ellen.

Az egészség megtartása

kizárólagosan a jó emésztés előmozdítása és megtartásán alapszik, mivel ez az alapja az egészségnek, a testi és szellemi jólétnek. A legismertebb házi szer, az emésztés előmozdítására az évek óta ismert és kedvelt

cs. kir. szab. gyomorerosító-likör.

Ez a legjobb gyógyhatású füvekből gondosan készítve, különösen és kitünően használatik mindennemű emésztési nehézségeknél, névleg étvágyhiány, puffadás, hus és gyomorajdalmaknál, gyomorgöres és nyálkaságnál; főleleveníti az emésztés működését és tisztá, egészséges vért alkot. Ezen kitünő hatás következtében biztos házi szeré vált és általános elterjedtségnek örvend.

1 üveg ára 60 kr.

Ezer és ezer elismerő nyilatkozat érkezett, melyek megtekinthetők. Bérmertett levelek alapján szétküldetik utánvét mellett.

Kapható: N.-Enyeden WEKSZLER FERENCZ urnál, vagy a készítőnél

KANN LIPÓT likör-gyáros.

Budapestu, váci-kört 66. szám.

5-10

Alóhírt, mint

BROGLE JÓZSEF, budapesti jóhírnevű gépgyáros BIZOMÁNYOSSA,

tisztelettel ajánlja a n. é. gazdaközönségnek gyári áron:

általános elismert jósága, minden hazai gazdasági kiállításon érmet nyert

KONKOLYVÁLASZTÓ TRIEUR-JEIT

GABONAROSTÁIT,

tengeri morzsolóit, borsajtóit,

gőz- és löerejű

CSÉPLŐGÉPEIT stb.

Trieur, gabonarosta, borsajtó- és tengeri morzsolóiból pár darab raktáron is van.

Nagyobb gazdasági gépek, u.m. gőz- és löerejű cséplőgépekre stb. előleges megrendelés igényeltetik.

Nagy-Enyed, 1885. aug. hava.

Ungerpek Miklós.

2-3

Ny. Wokál János gyorsajtóján Nagy-Enyeden.

Szerkesztői ir Nagy-Enyed A KIADÓHIVATÁ

hova lap szellemi részét közlemények küld

Kiadóhivat Wokál János könyvtár

hova az előfizetések és h bérmentesen küld

Kéziratok nem adatik

Augu

Ezelőtt 359 é szág ege. A mohác sereg romjai amint Magyarországot enykei. A félföld left pedig annál könny gyökereit a rut vis négy folyó hazáját

Az a két röv 29-ig terjed, Magy zetesebb napjaira, nek, hatalmának közö episodokat h

Am ez emléké érdekesek is. Tan hazáját szereti, é Az egyetértés hata nyeket, dicsőségét dülő vizsály pedig sokszor egész szá káját. A nemzet-lelkesített, a rút gyalázat bélyege.

Megkapó azo zettünk mindannyi már elvesztettek, csi vést legujabb áldásos béke; ma vedtünk életben, szünetekkel, kevés a háboru zaja kö féklyája, nem név vitézi tettek láng a történelem bám daít tudja felmuta

Megfogytunk vagyonban, de az dagabbak vagyun dozatkozásgeben. sődését mutatja a délyi részek hazat dőleg Kolozsvárt

TÁ

A

alkonyodik Körül a he Csak messz Zokogja bú

Erdő közep Azt hinnéd Könnye elá Hő keble p

Ül és pana Szegénynek „Atyád ka Enyhüljön

Régen elüz Bolyongtál De távozás Tépelődés,

En szeretle Ne tépelőd Szeretem g Életem, m

Igy eseng Fájdalmas De alig le Szegény v

S mintha a Tompán k